

Lausuntopyyntö perustuslain 10 §:n tarkistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoa perustuslain 10 §:n tarkistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä.

Tausta

Oikeusministeriö asetti 23.12.2024 työryhmän valmistelemaan perustuslain 10 §:n tarkistamista. Työryhmän tehtävänä oli valmistella tarpeellisiksi arvioidut perustuslain 10 §:n muutokset ottaen huomioon:

1. perustuslakivaliokunnan esille nostama kysymys perustuslain 10 §:n kotirauhan suojaa koskevan lakivarauksen ja EU-lainsäädännön välisestä suhteesta;
2. perustuslakivaliokunnan lausunnoissa viitatuut muut selvitys- ja muutostarpeet ottaen huomioon muun muassa vakavan rikollisuuden uudet muodot ja tapahtunut teknologinen kehitys;
3. tarve mahdollistaa uhkaperustainen, vakavaan rikollisuuteen kohdistuva rikostiedustelu;
4. tarve mahdollistaa siviili- ja sotilastiedustelun toimivaltuuksien käyttäminen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

Työryhmän toimikausi päättyi 28.11.2025.

Työryhmä raportoi työstään parlamentaariselle ohjausryhmälle, jonka valtioneuvoston yleisistunto asetti 13.3.2025 valmistelutyön tueksi. Parlamentaarisen ohjausryhmän toimikausi kestää enintään pääministeri Petteri Orpon hallituksen toimikauden ajan.

Tavoitteet

Perustuslain 10 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin yleisesti kaiken luottamuksellisen viestin salaisuuden loukkaamattomuudesta. Nimenomaiset viittaukset kirjeen ja puhelun luottamuksellisuuteen poistettaisiin säännöstekstistä. Muutoksen ei ole tarkoitus muuttaa säännöksen sisältöä nykytilaan nähden.

Voimassa olevaan 10 §:ään sisältyy rikosten selvittämiseen (3 momentti) ja yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkintaan (4 momentti)

liittyvät rajoitusperusteet. Molempien momenttien sanamuodot ehdotetaan muutettavaksi siten, että molemmissa momenteissa käytetään ilmaisua ”rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi”. Muutoksen tarkoituksena on muuttaa säännösten sanamuotoa vastaamaan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä tapahtunutta kehitystä.

Perustuslain 10 §:n 3 ja 4 momentteja ehdotetaan muutettavan siten, että niissä mahdollistetaan rajoitus tiedon hankkimiseksi yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavan vakavan rikollisuuden torjumiseksi (niin sanottu uhkaperusteinen rikostiedustelu).

Lisäksi 3 momenttiin lisättäisiin nykyistä 4 momenttia vastaava rajoitusperuste, joka mahdollistaisi kotirauhan suojan rajoittamisen tiedon hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta taikka sellaisesta muusta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/26633/2024.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.om(at)gov.fi tai postitse osoitteeseen Oikeusministeriö, PL 25, 00023 VALTIONEUVOSTO. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/26633/2024. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus OM067:00/2024). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunto suomenkielisestä mietinnöstä pyydetään antamaan viimeistään **22.1.2026**.

Mietinnön ruotsinkielinen käännös lisätään lausuntopyyntöön sen valmistuttua, arviolta viikolla 4. Käännöksestä annettavien lausuntojen lausuntoaikaa jatketaan siten, että se vastaa suomenkielisen mietinnön lausuntoaikaa. Käännöksen lausuntoajan pidentäminen ei vaikuta suomenkielisen mietinnön lausuntoaikaan.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antavat:

4.–19.12. ja 7.–22.1.

lainsäädäntöneuvos Niklas Vainio, niklas.vainio@gov.fi, p. 0295 150 041

lainsäädäntöneuvos Liisa Leppävirta, liisa.leppavirta@gov.fi, p. 0295 150 136

erityisasiantuntija Ilona Sekiguchi, ilona.sekiguchi@gov.fi, p. 0295 150 208

22.12.–5.1.

osastopäällikkö Johanna Suurpää, johanna.suurpaa@gov.fi, p. 0295 150 534

Linkit

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM067:00/2024> - Työryhmän hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM067:00/2024> - Arbetsgruppens projektportal

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM012:00/2025> - Parlamentaarisen ohjausryhmän hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM012:00/2025> - Parlamentariska styrgruppens projektportal

<https://intermin.fi/hankkeet/hankesivu?tunnus=SM047:00/2023> - Poliisin rikostiedustelua koskevaa lainsäädäntöä valmistelevan sisäministeriön työryhmän hankesivu

<https://intermin.fi/sv/projekt-och-lagberedning/projektsida?tunnus=SM047:00/2023> - Projektsidan för inrikesministeriets arbetsgrupp som bereder lagstiftning om kriminalunderrättelseinhämtning inom polisen

Liitteet:

[Työryhmän mietintö.pdf](#) - Työryhmän mietintö

[Työryhmän mietinnön liite - Muistio EU-oikeus ja kotirauha.pdf](#) - Työryhmän mietinnön liite - Muistio EU-oikeus ja kotirauha

Jakelu:

Amnesty International Suomen osasto ry
Eduskunnan oikeusasiamies

Electronic Frontier Finland – Effi ry
Ihmisoikeusliitto ry
Juristiliitto ry
Keskusrikospoliisi
Keskustan eduskuntaryhmä
Kokoomuksen eduskuntaryhmä
Korkein hallinto-oikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Korkein oikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä
Liike Nyt -eduskuntaryhmä
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto
Maa- ja metsätalousministeriö
Medialiitto ry
Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry
Oikeustoimittajat ry
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Perussuomalaisten eduskuntaryhmä
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Pääesikunta
Ruotsalainen eduskuntaryhmä
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä
Suojelupoliisi
Suomen Asianajajat
Suomen Journalistiliitto ry
Suomen tuomariliitto ry
Tasavallan presidentin kanslia
Tiedusteluvalvontavaltuutettu
Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry
Tietosuojavaltuutettu
Turvallisuuskomitea
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Valtioneuvoston kanslia
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä
Vihreä eduskuntaryhmä
Ympäristöministeriö

Lausunnonantajan lausunto

1. Mietinnössä ehdotetaan, että perustuslain 10 §:n 2 momentissa säädettäisiin yleisesti kaiken luottamuksellisen viestin salaisuuden loukkaamattomuudesta. Nimenomaiset viittaukset kirjeen ja puhelun luottamuksellisuuteen poistettaisiin säännöstekstistä. Pidätkö kyseistä muutosta perusteltuna? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

2. Perustuslain 10 §:n 3 ja 4 momentteihin lisättäisiin rajoitusperuste, joka mahdollistaisi kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan rajoittamisen tiedon hankkimiseksi yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavan vakavan rikollisuuden torjumiseksi (ns. uhkaperusteinen rikostiedustelu).

Pidätkö kyseistä muutosta perusteltuna? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

3. Mietinnössä ehdotetaan tiedustelutoimivaltuuksien käyttämisen mahdollistamista kotirauhan suojaamissa tiloissa. Perustuslain 10 §:n 3 momenttiin lisättäisiin nykyistä 4 momenttia vastaava rajoitusperuste, joka mahdollistaisi kotirauhan suojan rajoittamisen tiedon hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta taikka sellaisesta muusta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta.

Pidätkö kyseistä muutosta perusteluna? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

4. Mietinnössä ehdotetaan perustuslain 10 §:n 3 ja 4 momenttien sanamuotojen muuttamista vastaamaan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä tapahtunutta kehitystä. Molemmissa momenteissa käytettäisiin ilmaisua ”rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi”.

Pidätkö kyseistä muutosta perusteltuna? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

5. Pidätkö perusteltuina mietinnön liitteessä esitettyä arviointia ja johtopäätöksiä kotirauhan suojan rajoittamista koskevan lakivarauksen ja Euroopan unionin lainsäädännön suhteesta?

6. Muut huomionne työryhmän mietinnöstä

Suurpää Johanna
Oikeusministeriö

Vainio Niklas
Oikeusministeriö